

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE asupra nivelului coruptibilității proiectului

de lege privind modificarea și completarea unor acte legislative (Codul penal, Codul de procedură penală, Legea nr.105/2008, Legea privind activitatea specială de investigații)

I. EVALUAREA GENERALĂ A PROIECTULUI

1. Evaluarea fundamentării proiectului

1.1. Fundamentarea generală a proiectului

- a. Autor al inițiativei legislative** este Guvernul RM, autor nemijlocit - Ministerul Afacerilor Interne ceea ce corespunde art. 73 din Constituție și art. 47(44) din Regulamentul Parlamentului.
- b. Categoria actului legislativ** propus este lege organică, ceea ce corespunde art. 72 din Constituție și art. 6-11, 35 din Legea privind actele legislative, nr.780-XV din 27.12.2001.
- c. Scopul promovării proiectului.** Prezentul proiect a fost elaborat pentru a înlătura unele neconcordanțe în actele normative referitor la protecția martorilor și altor participanți la procesul penal. Modificările și completările propuse de către autor urmăresc să asigure o protecție eficientă a martorilor și a altor participanți la procesul penal.
- d. Suficiența argumentării.** Persoanele care sunt membri ai unor grupuri criminale organizate sau a unor organizații criminale dețin date ce pot constitui probe concludente cu privire la săvârșirea unor infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave. Aceste date sunt greu sau chiar imposibil de obținut prin efectuarea unor măsuri speciale de investigație. Din acest considerent este necesar de a cointeresa membrii acestor grupări să coopereze cu organele de drept. Autorul proiectului propune completarea art. 79 din Codul penal nr. 985-XV din 18 aprilie 2002 (în continuare CP) cu un nou alineat ce va permite instanței de judecată să aplice o pedeapsă sub limita minimă prevăzută de legea penală în cazul persoanelor cărora le este atribuită calitatea de persoane protejate în sensul Legii nr. 105-XVI din 16.05.2008 cu privire la protecția martorilor și altor participanți la procesul penal (în continuare Legea nr.105/2008). Prevederi similare se regăsesc și în legislația altor țări, însă autorul proiectului nu aduce niciun exemplu. Astfel, spre exemplu, Legea României nr.682 din 19 decembrie 2002 privind protecția martorilor prevede la art. 19 că persoana care are calitatea de martor (în sensul Legii menționate) și care a comis o infracțiune gravă, iar înaintea sau în timpul urmăririi penale ori al judecării denunță sau facilitează identificarea și tragerea la răspundere penală a altor persoane care au săvârșit astfel de infracțiuni beneficiază de reducerea la jumătate a limitelor pedepsei prevăzute de lege. Recomandăm autorului, întru susținerea completării propuse, să aducă exemple și din practica altor țări.
- La art. 11 pct. 4 din proiect autorul propune completarea alin. (3) al art. 458 din Codul de procedură

penală nr. 122-XV din 14.03.2003 (în continuare CPP) cu un nou caz în care poate fi cerută revizuirea procesului penal. În nota informativă autorul nu aduce careva argumente privind necesitatea acestei completări.

Când au fost stabilite cazurile în care poate fi cerută revizuirea s-a ținut cont de cauzele care pot provoca producerea de erori judiciare. Cazul când condamnatul, ce are statut de persoană protejată și contribuie la stabilirea adevărului și adoptarea de către instanța de judecată a unei hotărâri de condamnare pe cauza penală în cadrul căreia a obținut acest statut nu se încadrează în șirul cauzelor ce pot provoca producerea de erori judiciare. De altfel, potrivit amendamentului propus de către autor la art. 79 din CP, în cazul condamnării persoanelor cărora le este atribuită calitatea de persoane protejate, instanța de judecată „poate” să aplice o pedeapsă sub limita minimă prevăzută de legea penală, dar constituind cel puțin două treimi din minimul pedepsei prevăzute de CP pentru infracțiunea săvârșită. Nefiind o obligație a instanței de a aplica o pedeapsă sub limita minimă prevăzută de legea penală, nu este clar raționamentul includerii acestui caz de revizuire. Recomandăm autorului să revadă oportunitatea promovării în continuare a acestui amendament.

1.2 Fundamentarea economico-financiară a proiectului

Implementarea proiectului nu presupune cheltuieli financiare suplimentare.

1.3 Promovarea sau prejudicierea intereselor de grup ori individuale, în lipsa unei justificări a interesului public

Din textul proiectului nu rezultă stabilirea și promovarea unor interese/beneficii de grup sau individuale în detrimentul interesului public.

2. Evaluarea compatibilității proiectului cu standarde anticorupție

Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției, adoptată la New York la 31 octombrie 2003, ratificată de Republica Moldova prin Legea nr. 158-XVI din 06.07.2007, prevede la art. 32 obligația statelor părți să la conform sistemului juridic intern și în limita mijloacelor, măsuri corespunzătoare pentru a asigura o protecție eficientă împotriva eventualelor acte de represalii sau de intimidare a martorilor și experților care depun mărturie referitor la infracțiunile prevăzute în Convenție și, dacă este cazul, a rudelor și a altor persoane apropiate.

Convenția penală privind corupția, adoptată la Strasbourg la 27 ianuarie 1999 ratificată prin Legea nr. 428-XV din 30.10.2003, prevede la art. 22 obligația statelor să adopte măsuri legislative și alte măsuri necesare pentru a asigura o protecție eficientă a persoanelor care furnizează informații referitoare la infracțiunile prevăzute de Convenție precum și a martorilor care fac o depozitie referitoare la astfel de infracțiuni.

Potrivit art. 1 din Legea nr. 105/2008 aceasta prevede asigurarea securității participanților la procesul penal, care dețin date cu privire la săvârșirea unor infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave, infracțiunile prevăzute la art. art. 243, 326-335/1 fac parte din categoria infracțiunilor ușoare sau mai puțin grave. Respectiv în cazul acestor infracțiuni nu pot fi aplicate prevederile Legii nr. 105/2008, fapt ce contravine prevederilor actelor normative internaționale ratificate de Republica Moldova.

Pentru a asigura implementarea în legislația națională a prevederilor actelor internaționale în domeniul prevenirii și combaterii corupției recomandăm autorului proiectului ca la art. III pct. 1 din proiect, după cuvintele „ce țin de prima organizată”, propus pentru a completa art. 1 din Legea nr. 105/2008 să completeze proiectul cu următoarele cuvinte „unor acte de corupție, acte conexe actelor de corupție, a unor fapte de comportament corupțional”. În acest fel, prevederile Legii nr. 105/2008 vor fi aplicate și în cazul când informația comunicată se referă la actele de corupție, actele conexe actelor de corupție sau la fapte de comportament corupțional. Respectiv, această completare urmează a fi operată și în celelalte prevederi ale Legii nr. 105/2008 care se referă la categoria infracțiunilor în privința căreia este comunicată informația respectivă.

Asigurarea transparenței în procesul decizional. Articolul 7 din Legea nr. 239-XVI din 13.11.2008 privind transparența în procesul decizional prevede obligația autorităților publice de a întreprinde măsurile necesare pentru asigurarea posibilităților de participare a cetățenilor, a asociațiilor constituite în corespundere cu legea, a altor părți interesate la procesul decizional. Astfel, conform art.9 alin. (1) din Legea nr. 239-XVI din 13.11.2008 privind transparența în procesul decizional, la inițierea procesului de elaborare a deciziei, autoritatea publică va plasa, cu cel puțin 15 zile lucrătoare până la examinarea deciziei, anunțul respectiv pe pagina web oficială. Acest anunț urmează să contină: a) argumentarea necesității de a adopta decizia; b) termenul-limită, locul și modalitatea în care cetățenii, asociațiile constituite în corespundere cu legea, alte părți interesate pot avea acces la proiectul de decizie și pot prezenta sau expedia recomandări; c) datele de contact ale persoanelor responsabile de recepționarea și examinarea recomandărilor. La momentul examinării proiectul de lege era plasat pe pagina web oficială a Ministerului Afacerilor Interne (<http://particip.gov.md/proiectview.php?l=ro&idd=693>) era plasat proiectul de lege și nota informativă fiind menționate datele de contact ale persoanei responsabile de recepționarea și examinarea recomandărilor.

II. EVALUAREA ÎN FOND A PROIECTULUI

1. Formulări lingvistice ambigue

Art. III pct. 2

- autorul propune completarea pct. 3) al alin. (1) al art. 2. Astfel, furnizarea de date ce constituie probe concludente se va referi nu doar la perioada de timp „până la începerea procesului penal” dar și „în cursul” procesului penal. Neoperând modificări și la art. 2 alin. (1) pct. 1) lit. c) și art. 3 lit. b) din Legea nr. 105/2008, cooperarea victimei și respectiv depunerea sau acceptarea depunerii unei informații se va referi doar la perioada de timp de „până la începerea” dar și „în cursul” procesului penal.

Recomandarea: Recomandăm autorului să revadă prevederea de la art. 2 alin. (1) pct. 1) lit. c) și art. 3 lit. b) în sensul completării acestora, astfel încât cooperarea victimei și respectiv depunerea sau acceptarea depunerii unei informații să se refere nu doar la perioada de timp de „până la începerea” dar și „în cursul” procesului penal.

2. Conflicte ale normelor de drept

Nu sunt identificate conflicte ale normelor de drept, capabile să genereze coruptibilitate.

3. Norme de trimitere de blanchetă și norme în alb

Nu sunt identificate norme de trimitere de blanchetă și norme în alb, capabile să genereze coruptibilitate.

4. Discreții excesive ale autorităților publice

Art. III pct. 9

- potrivit completării propuse a art. 29 alin. (3) din Legea nr. 105/2008, șeful organului abilitat cu protecția marilor și altor participanți la procesul penal va avea posibilitatea să decidă asupra încetării programului de protecție, dacă va considera că au dispărut circumstanțele care au determinat includerea persoanei în programul de protecție. Considerăm că această prevedere va permite șefului organului abilitat să aprecieze în mod discreționar dacă au dispărut circumstanțele care au determinat includerea persoanei în programul de protecție. Potrivit art. 24 alin. (2) din Legea

nr. 105/2008, examinând în mod confidențial cererea (și constatând circumstanțele ce determină includerea persoanei în programul de protecție), procurorul sau, după caz, instanța de judecată emite o hotărâre cu privire la aplicarea măsurilor de protecție. Respectiv doar procurorul sau instanța de judecată pot decide asupra încetării programului de protecție.

Recomandarea: Recomandăm autorului să excludă pct. 9 de la art. III din proiect.

5. Cerințe excesive pentru exercitarea drepturilor persoanelor

Nu sunt identificate cerințe excesive, care să depășească cadrul rezonabil pentru realizarea drepturilor sau obligațiilor subiecților vizati.

6. Accesul limitat la informație lipsa transparenței

Textul proiectului nu necesită a fi evitat prin prisma accesului la informație sau asigurării transparenței.

7. Lipsa sau insuficiența mecanismelor de control

Implementarea prevederilor proiectului nu presupune aplicarea cărorva mecanisme suplimentare de control.

8. Responsabilitate și sancțiuni necorespunzătoare

Proiectul nu implică careva responsabilități și nu necesită referințe exprese la responsabilitate și sancțiunile aplicate pentru încălcarea prevederilor sale.

9. Alte obiecții

Art. I din proiect

- autorul face referire la "Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr. 128–129, articolul 1012"

Recomandarea: Recomandăm autorului să substituie cuvintele "Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr. 128–129, articolul 1012" cu " republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 72–74, art. 195".

Art. I pct. 1

- autorul propune completarea art. 79 din CP cu un alineat nou ce va permite instanței de judecată să aplice o pedeapsă sub limita minimă prevăzută de legea penală în cazul persoanelor cărora le este atribuită calitatea de persoane protejate în sensul Legii nr. 105/2008.

Recomandarea: Având în vedere completarea propusă, recomandăm autorului să prevadă și modificarea alin. (4) al art. 79, substituind cuvintele "alin. (1)" cu "alin. (1)-(3).

Art. III pct. 1

- autorul propune completarea art. 1 din Legea nr. 105/2008 astfel încât sfera de reglementare a legii să cuprindă asigurarea securității participanților la procesul penal care acceptă să furnizeze organelor judiciare date ce pot constitui probe concludente, referitoare la săvârșirea nu doar a infracțiunilor grave, deosebit de grave și excepțional de grave dar și la „săvârșirea unor infracțiuni ce tin de crima organizată”.

Recomandarea: Ținând cont de amendamentul propus, recomandăm autorului să completeze

și celelalte prevederi din Legea nr. 105/2008 ce se referă la categoria infracțiunilor (grave, deosebit de grave și excepțional de grave).

Art. III pct. 2

- este prevăzută substituirea la art. 2 alin. (1) pct. 8) din Legea nr. 105/2008 a cuvintelor „art. 7 a Legii nr. 106–XIII din 17 mai 1994 cu privire la secretul de stat” cu următoarele cuvinte: „legislația în vigoare privind secretul de stat”.

Prin Legea nr. 66 din 07.04.2011 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Art. XXIII), textul „art.7 al Legii nr.106-XIII din 17 mai 1994 cu privire la secretul de stat” a fost înlocuit cu textul „art.11 al Legii 245-XVI din 27 noiembrie 2008 cu privire la secretul de stat”.

Recomandarea: Recomandăm autorului să substituie cuvintele “art.11 al Legii 245-XVI din 27 noiembrie 2008 cu privire la secretul de stat” cu „legislația în vigoare privind secretul de stat”, sau să excludă această prevedere din proiect.

Art. III pct. 3

- prevede excluderea de la art. 3 din Legea nr. 105/2008 a cuvintelor „ca temelii”. În redacția actuală a art. 3 nu sunt folosite cuvintele „ca temelii” ci Temeiurile pentru...”.

Recomandarea: Recomandăm autorului să excludă din proiect această prevedere (referitoare la excluderea cuvintelor „ca temelii”).

Expertiza a fost efectuată în temeiul Regulamentului cu privire la organizarea procesului de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, adoptat prin Hotărârea Guvernului nr. 977 din 23.08.2006 în condițiile Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin ordinul directorului Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției nr. 47 din 03.05.2007, de către

 Valeriu Cupcea
inspector principal Direcția legislație și expertiză anticorupție

Prezentul raport este publicat pe pagina oficială a Centrului Național Anticorupție - www.cccec.md